

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Natuurontwikkelingsproject Tusschenwater, Tynaarlo

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

13 maart 2012 / rapportnummer 2233-92

1. Oordeel over het MER

Verschillende partijen willen gezamenlijk het gebied Tusschenwater inrichten als natuurontwikkelingsgebied en waterbergingsgebied. Daarbij blijft de bestaande drinkwaterwinning in het gebied gehandhaafd. Hiervoor wordt door het waterschap Hunze en Aa's een inrichtingsplan opgesteld. Om dit inrichtingsplan uit te voeren is een bestemmingsplanwijziging nodig. Voor besluitvorming over het inrichtingsplan en het bestemmingsplan door de gemeenteraad van Tynaarlo, is een gecombineerd plan- en besluitmilieueffectrapport (MER) opgesteld.¹

Het MER is duidelijk en uitgebreid. Ook de achtergrondrapporten zijn volledig en helder. Het MER maakt op een genuanceerde wijze de effecten van de verschillen tussen de alternatieven inzichtelijk. Ook geeft het inzicht in mogelijke mitigerende maatregelen. Uit het MER komt naar voren dat het alternatief 2, waarbij de bouwvoor gedeeltelijk wordt verwijderd², gemiddeld gezien het meest gunstig scoort qua milieueffecten.

Nadat het MER is voltooid is het initiatief ingeperkt tot een deel van het plangebied van fase 1. Deze inperking riep bij de Commissie voor de m.e.r. (verder Commissie)³ de vraag op of de opgaven ook zijn aangepast en de gevolgen van het ingeperkte initiatief te herleiden zijn uit de gevolgen zoals deze beschreven zijn in het MER. Daarnaast had de Commissie vragen over de gevolgen van de verhoogde nutriëntenbelasting van het initiatief op Natura 2000-gebied Zuidlaardermeer.

Om deze vragen te beantwoorden heeft de gemeente Tynaarlo een notitie met nadere informatie opgesteld die de Commissie betrokken heeft bij de toetsing van het MER. Uit deze notitie blijkt dat alhoewel het initiatief nu is ingeperkt, volledige realisatie op termijn uitgangspunt blijft. Daarbij worden er geen significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeer verwacht. Er is weliswaar een tijdelijke verhoogde kans op een hoge fosfaatbelasting, maar het voorkeursalternatief, inclusief additioneel beheer, draagt zowel op de korte als op lange termijn bij aan verbetering van de natuurkwaliteit van het (Natura 2000-gebied) Zuidlaardermeer.

De Commissie is van oordeel dat de essentiële informatie voor besluitvorming in het MER en de notitie aanwezig is.

De notitie met nadere informatie heeft niet ter visie gelegen. Daarom heeft de Commissie geen zienswijzen over de nadere informatie in haar advies mee kunnen nemen. De Commissie adviseert de informatie over het ingeperkte initiatief zo spoedig mogelijk openbaar te maken.

---

¹ Zie voor data en termijnen bijlage 1.

² De bovenste vruchtbare laag van de bodem.

³ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie nader toegelicht.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Gevolgen van de inperking van het initiatief

MER

Het MER beschrijft de gevolgen van de alternatieven 1, 2 en 3 over het algemeen correct. Voor de uitvoering wordt in het MER een onderscheid gemaakt tussen fase 1 en fase 2. De verschillende gevolgen van de twee fases worden slechts summier behandeld.

Als gevolg van nieuw natuurbeleid wordt het initiatief ingeperkt tot een deel van het plangebied van fase 1. Daarbij is onduidelijk of, en zo ja, wanneer fase 2 wordt uitgevoerd. Deze inperking roept de vraag op of de gevolgen van het ingeperkte initiatief te herleiden zijn uit de gevolgen zoals deze beschreven zijn in het MER. De Commissie vraagt zich dan ook af of het MER in voldoende mate de milieueffecten beschrijft die horen bij het besluit over functie-wijziging en herinrichting van het plangebied. Tevens is de vraag wat de invloed van het aangepaste plangebied is op de inhoud van tabel 13.1 (toets aan doelen, randvoorwaarden en effecten) en tabel 13.2 (vergelijking tussen alternatieven).

Nadere informatie

In de notitie is gesteld dat de effecten van fase 1 blijven vallen binnen het kader van de in het MER onderzochte alternatieven. De exacte omgevingseffecten en noodzakelijke (mitigerende) maatregelen zullen daarom in het inrichtingsplan voor de betreffende fase worden vastgelegd.

De Commissie adviseert in het inrichtingsplan fase 1 het doelbereik en de effecten ten opzichte het gehele plan inzichtelijk te maken.
--

2.2 Effecten van fosfaat op Zuidlaardermeer

MER

Verschillende soorten waarvoor het Zuidlaardermeer is aangewezen als Natura 2000-gebied zijn gevoelig voor vermisting/verzuring/verontreiniging. In het MER wordt geoordeeld dat de fosfaatbelasting van het Zuidlaardermeer niet goed is en mogelijk door het initiatief zelfs verder verslechtert. Dit leidt in het MER voor de drie alternatieven tot een negatieve beoordeling voor de nutriëntenbelasting van het Zuidlaardermeer.

De beoordeling van de gevolgen als Natura 2000-gebied worden daarentegen als positief beoordeeld. In het MER zijn de effecten van de aanleg van het voornemen op de soorten van het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeer samengevat weergegeven. Over het algemeen blijkt

uit het MER dat er voor verschillende kenmerkende rietvogels positieve effecten te verwachten zijn als gevolg van de toename van geschikt biotoop.

Omdat de fosfaat/nutriëntenbelasting kennelijk het zwaarst weegt bij de beoordeling voor het Zuidlaardermeer zou een negatief oordeel op dat criterium ook kunnen leiden tot een minder positieve, neutrale of zelfs negatieve totaalbeoordeling voor het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeer. De Commissie vraagt zich dan ook af wat de gevolgen zijn voor de verschillende instandhoudingdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeer.

Nadere informatie

Uit de notitie kan worden afgeleid dat significante gevolgen door vermessing op Natura 2000-gebied Zuidlaardermeer zijn uit te sluiten. Voor vermessing gevoelige soorten als Roerdomp, Porseleinhoen en Rietzanger worden effecten door veranderingen in biotoop condities als gevolg van een verslechterende waterkwaliteit als beperkt ingeschat. Bovendien zijn andere factoren voor behoud van de soorten vaak van meer belang dan de waterkwaliteit, zoals de invoering van een natuurlijk peilbeheer en de aanwezigheid van voldoende structuurafwisseling binnen het Natura 2000-gebied.

Deze conclusie wordt verder onderbouwd met een verbeterende kwaliteit van het Zuidlaardermeer in de afgelopen jaren samen met de verbetering van de natuurkwaliteit als gevolg van het initiatief. Daarbij zijn additionele maatregelen⁴ voorzien zoals het verschralen van het plangebied door afvoer van de biomassa of eventueel door het aanbrengen van ijzerhoudend slib.

De Commissie maakt hierbij de kanttekening dat de bergingsopgave gelijke tred moet houden met het beschikbare inundatiegebied. Indien het bergingsgebied wordt verkleind zonder aanpassing van de bergingsopgave, bestaat er een grotere kans dat gemiddeld een groter areaal langdurig wordt geïnundeerd en daarmee een verhoogde kans op een grotere fosfaatmobilisatie en -belasting van het Zuidlaardermeer.

De Commissie adviseert bij de besluitvorming aan te geven hoe het inundatiegebied zich verhoudt tot de bergingsopgave en de effecten zoals beschreven in het MER.

Indien wordt ingeschat dat de kans bestaat op een grotere fosfaatbelasting van het Zuidlaardermeer dan in het MER bepaald en aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn, dient het MER hierop te worden aangevuld.

2.3 Restpopulaties van kwelindicerende soorten

In het gebied zijn, ondanks de langdurige drinkwaterwinning, een aantal restpopulaties te vinden van kwelafhankelijke doelsoorten voor het te ontwikkelen gebied. Voor een voorspoe-

---

⁴ Deze additionele maatregelen zijn naar verwachting zowel effectief in af te graven delen van het plangebied, die worden geïnundeerd, als niet af te graven delen van het plangebied, die niet permanent inunderen.

dige natuurontwikkeling is van belang dat restpopulaties van kwelafhankelijke soorten als Noordse zegge en Grote boterbloem als ook van andere doelsoorten als Orchideeën worden behouden. Bovendien geeft de huidige verspreiding van kwelafhankelijke soorten informatie over nog aanwezige en ecologische relevante grondwaterstromen in het gebied en daarmee voor natuurontwikkeling kansrijke locaties. Er is nu geen voorziening getroffen om bij het verwijderen van de bouwvoor populaties (als zaadbron voor het nieuwe gebied) te sparen. Ook wordt niet aangegeven hoe wordt omgegaan met kansrijkdom binnen het gebied.

De Commissie adviseert om in kaart te brengen waar restpopulaties van doelsoorten aanwezig zijn en deze bij het afgraven van de bouwvoor zoveel mogelijk te sparen, om daarmee sneller de gewenste natuurontwikkeling te verkrijgen.

2.4 Aanvullende maatregelen

In het MER zijn een aantal randvoorwaarden genoemd (bladzijde 6 en verder). Geen enkele van de alternatieven voldoet zonder meer aan deze randvoorwaarden (bladzijde 96). Het MER biedt wel voldoende informatie om een keuze te maken tussen de alternatieven. Op bladzijde 100 wordt een aantal aanvullende maatregelen genoemd die gedetailleerder worden uitgewerkt in het inrichtingsplan en het bestemmingsplan, waardoor het voorkeursalternatief wel, of in meerdere mate, aan de randvoorwaarden kan voldoen.

De Commissie adviseert om aan te geven hoe de maatregelen worden uitgewerkt in het inrichtingsplan zodat aan de randvoorwaarden wordt voldaan.⁵ Neem daarin het beheer mee dat nodig is om het open karakter van het landschap te handhaven.

---

⁵ Zie ook de suggesties uit inspraakreactie 3.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Waterschap Hunze en Aa's

Bevoegd gezag: gemeenteraad van Tynaarlo (coördinerend) en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe

Besluit: Wijziging van het bestemmingsplan door de gemeente Tynaarlo, mogelijk tevens wijziging van de vergunning voor grondwateronttrekking door de provincie Drenthe.

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: plan-m.e.r. vanwege kaderstelling C9, D15.2

Activiteit: Inrichting van het gebied Tusschenwater als natuurontwikkelingsgebied en waterbergingsgebied, met behoud en versterking van de functie als drinkwaterwingebied.

Bijzonderheden:

Nadat het MER is voltooid is het initiatief ingeperkt tot een deel van het plangebied. De gemeente Tynaarlo heeft hierover een notitie met nadere informatie opgesteld die de Commissie betrokken heeft bij de toetsing van het MER. Uit deze notitie blijkt dat alhoewel het initiatief nu is ingeperkt, volledige realisatie op termijn uitgangspunt blijft. Daarbij worden er geen significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeer verwacht. Er is weliswaar een tijdelijke verhoogde kans op een hoge fosfaatbelasting, maar het voorkeursalternatief, inclusief additioneel beheer, draagt zowel op de korte als op lange termijn bij aan verbetering van de natuurkwaliteit van het (Natura 2000-gebied) Zuidlaardermeer.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant, Dagblad van het Noorden en de Oostermoer/Noordenveld van: 1 april 2009

advies aanvraag: 2 maart 2009

ter inzage legging: 3 april 2009 tot en met 15 mei 2009

richtlijnenadvies uitgebracht: 25 mei 2009

inhoudseisen vastgesteld: 25 augustus 2009

kennisgeving MER in de Staatscourant en de Oostermoer/Noordenveld van: 21 december 2011

ter inzage legging MER: 2 januari 2011 tot en met 13 februari 2012

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 29 november 2011

toetsingsadvies uitgebracht: 13 maart 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. J.H.A. Driessen

dr. F.H. Everts

drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

dr. ir. L.T. Runia

drs. B.F.M. Beerlage (secretaris)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer en de eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- MER Tusschenwater d.d. 14 april 2011
- MER Tusschenwater achtergrondrapport geohydrologie en drinkwater, d.d. 16 februari 2011
- MER Tusschenwater achtergrondrapportage landschap en cultuurhistorie, d.d. 16 februari 2011
- MER Tusschenwater achtergrondrapportage Natuur en waterkwaliteit, d.d. 16 februari 2011
- RAAP-Rapport 2077, Natuurontwikkelingsgebied Tusschenwater, d.d. 29 juni 2010
- Rapport Bijlage 4: Hunze KRW-rapportage doelen, maatregelen en kosten Waterschap Hunze en Aa's, d.d. 4 september 2007
- Rapport Strategieën project Waterdrager Hunze en Zuidlaardermeer, d.d. 28 november 2006
- Notitie MER Tusschenwater, d.d. 29 februari 2012

De Commissie heeft kennis genomen van 8 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 29 februari 2012 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Natuurontwikkelingsproject Tusschenwater, Tynaarlo

ISBN: 978-90-421-3433-1

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

